

Konstytucja Kraju Związkowego Brandenburgia

Konstytucja Kraju Związkowego Brandenburgia

z dnia 20 sierpnia 1992 r.

(Dziennik Ustaw i Rozporządzeń [GVBL] I str.298),
zmieniona po raz ostatni Ustawą z dnia 5 lipca 2022 r.

(Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I nr 19)

Parlament Krajowy uchwalił projekt Konstytucji Kraju Związkowego w dniu
14 kwietnia 1992 r.

Ludność Brandenburgii przyjęła go w referendum w dniu 14 czerwca 1992 r.

Spis treści

1. Część główna: Podstawy

Artykuł 1	Kraj Związkowy Brandenburgia
Artykuł 2	Zasady konstytucyjne
Artykuł 3	Ludność Brandenburgii
Artykuł 4	Barwy państwowe i godło Kraju Związkowego

2. Część główna: Prawa zasadnicze oraz cele państwowe

Rozdział 1: Zakres obowiązywania i ochrona prawna

Artykuł 5	Zakres obowiązywania
Artykuł 6	Ochrona prawna

Rozdział 2: Wolność, równość i godność

Artykuł 7	Ochrona godności człowieka
Artykuł 7a	Ochrona pokojowego współżycia
Artykuł 8	Prawo do życia
Artykuł 9	Wolność osobista
Artykuł 10	Swobodny rozwój osobowości
Artykuł 11	Ochrona danych
Artykuł 12	Równość
Artykuł 13	Wolność sumienia, wiary i wyznania
Artykuł 14	Niedziele i święta
Artykuł 15	Nienaruszalność mieszkania
Artykuł 16	Tajemnica korespondencji, poczty i telekomunikacji
Artykuł 17	Swoboda wyboru miejsca zamieszkania i pobytu
Artykuł 18	Prawo do azylu, zakaz ekstradycji i wydalenia

Artykuł 19	Wolność słowa i środków przekazu
Artykuł 20	Wolność zrzeszania się

Rozdział 3: Prawa do kształtowania polityki

Artykuł 21	Prawo do współkształtowania polityki
Artykuł 22	Wybory i referenda
Artykuł 23	Wolność zgromadzeń
Artykuł 24	Prawo składania petycji

Rozdział 4: Prawa ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących

Artykuł 25	Prawa ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących
------------	---

Rozdział 5: Małżeństwo, rodzina, wspólnoty życiowe i dzieci

Artykuł 26	Małżeństwo, rodzina i wspólnoty życiowe
Artykuł 27	Ochrona i wychowanie dzieci i młodzieży

Rozdział 6: Oświata, nauka, sztuka i sport

Artykuł 28	Zasady wychowania i edukacji
Artykuł 29	Prawo do edukacji
Artykuł 30	Szkolnictwo
Artykuł 31	Wolność nauki
Artykuł 32	Szkolnictwo wyższe
Artykuł 33	Dokształcanie
Artykuł 34	Sztuka i kultura
Artykuł 35	Sport

Rozdział 7:	Kościoty i wspólnoty wyznaniowe
Artykuł 36	Status prawny
Artykuł 37	Prawo do własności i świadczenia państwa
Artykuł 38	Duszpasterstwo
Rozdział 8:	Przyroda i środowisko naturalne
Artykuł 39	Ochrona naturalnych podstaw życia
Artykuł 40	Ziemia i grunty
Rozdział 9:	Własność, gospodarka, praca i bezpieczeństwo społeczne
Artykuł 41	Prawo do własności i dziedziczenia
Artykuł 42	Gospodarka
Artykuł 43	Rolnictwo i leśnictwo
Artykuł 44	Wsparcie strukturalne
Artykuł 45	Bezpieczeństwo społeczne
Artykuł 46	Pomoc w przypadkach zagrożeń
Artykuł 47	Mieszkanie
Artykuł 48	Praca
Artykuł 49	Wolność wyboru zawodu
Artykuł 50	Współdecydowanie
Artykuł 51	Prawo zrzeszania się w związkach zawodowych i prawo do strajku
Rozdział 10:	Postępowanie sądowe i wykonanie kary
Artykuł 52	Podstawowe prawa obywatelskie przed sądem
Artykuł 53	Podstawowe prawa obywatelskie w postępowaniu karnym
Artykuł 54	Wykonanie kary

3. Część główna: Organizacja państwa

Rozdział 1:

Parlament Krajowy

Artykuł 55	Parlament Krajowy
Artykuł 56	Niezawisłość mandatu deputowanych
Artykuł 57	Indemnitet
Artykuł 58	Immunitet
Artykuł 59	Prawo odmowy złożenia zeznań
Artykuł 60	Rekompensata
Artykuł 61	Postawienie osoby deputowanej w stan oskarżenia
Artykuł 62	Kadencja, rozpisanie wyborów
Artykuł 63	Kontrola prawidłowości wyborów
Artykuł 64	Posiedzenia
Artykuł 65	Podjęmowanie uchwał
Artykuł 66	Obowiązek obecności i prawo wstępu
Artykuł 67	Fracje parlamentarne
Artykuł 68	Regulamin
Artykuł 69	Prezydium
Artykuł 70	Komisje
Artykuł 71	Komisja petycyjna
Artykuł 72	Komisje kontrolne
Artykuł 73	Komisje doraźne
Artykuł 74	Krajowi Pełnomocnicy

Rozdział 2:

Ustawodawstwo

Artykuł 75	Inicjatywa ustawodawcza
Artykuł 76	Inicjatywa społeczna
Artykuł 77	Społeczna inicjatywa ustawodawcza

Artykuł 78	Referendum
Artykuł 79	Zmiany Konstytucji
Artykuł 80	Rozporządzenia z mocą ustawy
Artykuł 81	Ogłaszanie, wejście w życie

Rozdział 3:

Rząd Krajowy

Artykuł 82	Skład
Artykuł 83	Wybór premiera(-ki)
Artykuł 84	Mianowanie i odwoływanie ministr(ów)
Artykuł 85	Upływ okresu sprawowania urzędu
Artykuł 86	Konstruktywne wotum nieufności
Artykuł 87	Wotum zaufania
Artykuł 88	Przysięga
Artykuł 89	Kształtowanie woli politycznej
Artykuł 90	Przewodniczenie, podejmowanie uchwał, kierowanie pracami
Artykuł 91	Upoważnienie do reprezentowania, zawieranie umów
Artykuł 92	Prawo łaski
Artykuł 93	Urzędniczeki i urzędniczy
Artykuł 94	Obowiązek informacyjny Rządu Krajowego
Artykuł 95	Zakaz łączenia funkcji

Rozdział 4:

Administracja

Artykuł 96	Organizacja administracji
Artykuł 97	Samorząd terytorialny szczebla komunalnego
Artykuł 98	Zmiany terytorialne
Artykuł 99	Podatki gminne
Artykuł 100	Samorządowa skarga konstytucyjna

Rozdział 5:

Artykuł 101

Artykuł 102

Artykuł 103

Artykuł 104

Artykuł 105

Artykuł 106

Artykuł 107

Finanse

Plan budżetowy

Upoważnienie na okres przejściowy

Zaciąganie kredytów

Pokrycie wydatków

Przekroczenia budżetu

Sprawozdawczość finansowa i kontrola rachunkowa

Krajowa Izba Obrachunkowa

Rozdział 6:

Artykuł 108

Artykuł 109

Artykuł 110

Artykuł 111

Artykuł 112

Artykuł 113

Artykuł 114

Wymiar sprawiedliwości

Orzekanie prawa

Powoływanie sędzi(ów)

Sędzie(-owie) niezawodowe(-i)

Postawienie sędzi(-ego) w stan oskarżenia

Sąd Konstytucyjny

Właściwość Sądu Konstytucyjnego

(Wykreślony)

Rozdział 7:

Artykuł 115

Artykuł 116

Artykuł 117

Postanowienia przejściowe i końcowe

Zgromadzenie Konstytucyjne

Nowy podział obszaru Brandenburgii i Berlina

Wejście Konstytucji w życie

Preambuła

My, obywatelki i obywatele Kraju Związkowego Brandenburgia, nadaliśmy sobie tę Konstytucję naszą własną niezawisłą decyzją,

podjętą w duchu tradycji prawa, tolerancji i solidarności w Marchii Brandenburskiej,

na fundamencie pokojowych przemian w jesieni 1989 r.,

kierując się wolą zagwarantowania godności i wolności człowieka, kształtowania życia we wspólnocie na zasadach sprawiedliwości społecznej, wspierania dobra ogółu, zachowania i ochrony przyrody i środowiska naturalnego oraz zdecydowani kształtować Kraj Związkowy Brandenburgię jako żywotny członek Republiki Federalnej Niemiec w jednoczącej się Europie i naszym jedynym świecie.

1. Część główna: Podstawy

Artykuł 1 (Kraj Związkowy Brandenburgia)

(1) Brandenburgia jest Krajem Związkowym Republiki Federalnej Niemiec.

(2) Kraj Związkowy dzieli się na gminy i związki gmin.

(3) Stolicą Kraju Związkowego jest Poczdam.

Artykuł 2 (Zasady konstytucyjne)

(1) Brandenburgia jest krajem swobód demokratycznych, praworządnym, socjalnym, zobowiązanym ideałom pokoju i sprawiedliwości, ochronie środowiska naturalnego i kultury, dążącym do współpracy z innymi narodami, a w szczególności kultywującym i rozwijającym przyjazne stosunki z sąsiadującą Polską.

(2) Naród jest podmiotem władzy państwowej.

(3) Naród Kraju Związkowego Brandenburgia uznaje podstawowe prawa obywatelskie zapisane w Ustawie Zasadniczej Republiki Federalnej Niemiec, w Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Europejskiej Karcie Społecznej oraz w Międzynarodowych Paktach Praw Człowieka.

(4) Władza ustawodawcza sprawowana jest drogą referendum oraz przez Parlament Krajowy. Władza wykonawcza leży w ręku Rządu Krajowego, organów władz administracyjnych i samorządu terytorialnego. Władza sądownicza powierzona jest niezawisłym sędziom.

(5) Postanowienia Ustawy Zasadniczej mają pierwszeństwo przed postanowieniami Konstytucji Krajowej. Ustawodawstwo związane jest prawem federalnym i Konstytucją Krajową, władza wykonawcza i sądownicza związane są ustawami i prawem.

Artykuł 3 (Ludność Brandenburgii)

(1) Obywatelkami i obywatelami w sensie niniejszej Konstytucji są wszystkie Niemki i wszyscy Niemcy w rozumieniu Artykułu 116 ustęp 1 Ustawy Zasadniczej posiadające(-y) stałe miejsce zamieszkania w Kraju Związkowym Brandenburgia. Mieszkankami i mieszkańcami w sensie niniejszej Konstytucji są wszystkie osoby posiadające stałe miejsce zamieszkania w Kraju Związkowym Brandenburgia niezależnie od swego obywatelstwa.

(2) Niemki i Niemcy w rozumieniu Ustawy Zasadniczej posiadają w Brandenburgii równe prawa, o ile nie obowiązuje ustawowe zastrzeżenie na rzecz obywateli i obywateli Brandenburgii.

(3) Obywatelki i obywatele innych państw i bezpaństwowcy(-e), posiadający(-e) miejsce zamieszkania w Kraju Związkowym Brandenburgia, są zrównani z Niemkami i Niemcami w rozumieniu Ustawy Zasadniczej, o ile niniejsza Konstytucja lub ustawy nie stanowią inaczej.

Artykuł 4 (Barwy państwowe i godło Kraju Związkowego)

Barwami państwowymi Kraju Związkowego są czerwień i biel. Godłem Kraju Związkowego jest czerwony marchijski orzeł na białym polu.

2. Część główna:

Prawa zasadnicze oraz cele państwowe

Rozdział 1: Zakres obowiązywania i ochrona prawna

Artykuł 5 (Zakres obowiązywania)

(1) Podstawowe prawa obywatelskie, zagwarantowane w niniejszej Konstytucji poszczególnym osobom oraz grupom społecznym, wiążą władzę ustawodawczą, władzę wykonawczą, sądownictwo oraz, na ile stanowi tak Konstytucja, również podmioty trzecie, mając charakter prawa obowiązującego bezpośrednio.

(2) Jeżeli w zgodności z niniejszą Konstytucją z mocy prawa lub na gruncie ustawy ulec może ograniczeniu jedno z podstawowych praw obywatelskich, to zachowana być musi zasada współmierności. W żadnym wypadku podstawowe prawo obywatelskie nie może zostać naruszone w swej istocie. W ustawie wywołującej skutek ograniczający dotknięte nim podstawowe prawo musi być wymienione wraz z podaniem artykułu.

(3) Podstawowe prawa obywatelskie obowiązują również w stosunku do krajowych osób prawnych, o ile ze swej istoty mogą być wobec nich zastosowane.

Artykuł 6 (Ochrona prawna)

(1) Każdej osobie, której prawa zostały naruszone przez władzę publiczną, przysługuje skorzystanie z drogi prawnej.

(2) Każda osoba, podnosząc, że władza publiczna naruszyła prawo zasadnicze, przysługujące jej na mocy niniejszej Konstytucji, może złożyć skargę konstytucyjną do Krajowego Sądu Konstytucyjnego. Szczegóły reguluje ustawa, która może przewidzieć wymóg uprzedniego wyczerpania drogi prawnej oraz specjalną procedurę przyjęcia skargi.

(3) Za naruszenie przez władzę publiczną obowiązku, wynikającego z prawa publicznego i ciążącego na niej w stosunku do innej osoby, podmiot władzy

publicznej odpowiada za szkody wyrządzone w wyniku tego naruszenia stosownie do przepisów ustawowych.

Rozdział 2: Wolność, równość i godność

Artykuł 7 (Ochrona godności człowieka)

(1) Godność człowieka jest nietykalna. Jej respektowanie jest zobowiązaniem wszelkiej władzy państwowej oraz podstawą każdej solidarnej wspólnoty.

(2) Wszyscy ludzie winni są sobie wzajemnie uszanowanie swojej godności.

Artykuł 7a (Ochrona pokojowego współżycia)

(1) Kraj Związkowy chroni pokojowe współżycie ludzi i przeciwstawia się antysemityzmowi, antycyganizmowi oraz rozpowszechnianiu ideologii rasistowskiej i ksenofobicznej.

(2) Kraj promuje życie i kulturę żydowską.

Artykuł 8 (Prawo do życia)

(1) Człowiek ma prawo do życia, nietykalności osobistej i poszanowania swej godności w chwili śmierci. W prawo do życia i nietykalności ingerować wolno wyłącznie na podstawie ustawy.

(2) Ochronę życia poczętego należy zapewnić w szczególności poprzez wszechstronne uświadamianie, bezpłatne poradnictwo i pomoc społeczną.

(3) Żaden człowiek nie może być traktowany w sposób okrutny, nieludzki lub poniżający albo poddany takiej karze, ani też bez swej dobrowolnej i wyraźnej zgody zostać poddany eksperymentom medycznym lub naukowym.

Artykuł 9 (Wolność osobista)

(1) Wolność osobista jest nienaruszalna. Może ona zostać ograniczona jedynie na podstawie ustawy i tylko z zachowaniem form w niej przewidzianych.

(2) O dopuszczalności i czasie trwania pozbawienia wolności orzeka wyłącznie sędzia. Przed każdą decyzją sędzi(ego) o zarządzeniu lub kontynuowaniu pozbawienia wolności należy osobie, której ona dotyczy, zapewnić możliwość skorzystania z pomocy doradcy prawnego własnego wyboru. Ponadto należy niezwłocznie powiadomić osobę zaufania zatrzymanej(-ego); w przypadku osób młodocianych osoby posiadające w stosunku do nich prawa wychowawcze mają prawo do uczestnictwa w postępowaniu.

(3) W przypadku pozbawienia wolności na podstawie innej niż orzeczenie sędzi(ego) należy niezwłocznie, jednakże nie później niż w ciągu dwudziestu czterech godzin, zapewnić wysłuchanie zatrzymanej(-ego) przez sędzię(-ego) oraz najpóźniej do końca dnia, który upływa po dniu zatrzymania, uzyskać w tej mierze orzeczenie sędzi(ego).

(4) Nad osobami zatrzymanymi nie wolno znęcać się fizycznie ani psychicznie ani też poddawać ich jakimkolwiek szykanom.

Artykuł 10 (Swobodny rozwój osobowości)

Każda osoba ma prawo do swobodnego rozwoju swej osobowości, jeżeli nie narusza tym praw innych osób oraz przepisów Konstytucji i pozostających w zgodności z nią ustaw.

Artykuł 11 (Ochrona danych)

(1) Każda osoba ma prawo do samodzielnego decydowania o ujawnieniu i wykorzystaniu swoich osobistych danych, do informacji o przechowywaniu tych danych oraz do wglądu w akta i inne dokumenty urzędowe, jeżeli dotyczą one jej samej i nie stoi to w sprzeczności z prawami osób trzecich. Dane osobowe mogą być pozyskiwane, przechowywane, przetwarzane, przekazywane dalej lub wykorzystywane w inny sposób tylko za dobrowolną i wyraźną zgodą osoby, która jest ich uprawnionym dysponentem.

(2) Ograniczenie tych praw dopuszczalne jest jedynie drogą ustawy, jeżeli wymaga tego ważny interes ogółu, względnie na podstawie ustawy w nałożonych przez nią ramach i do określonych w tej ustawie potrzeb. O każdym pobraniu osobistych danych należy powiadomić osobę uprawnioną do dysponowania tymi danymi, o ile dopuszcza to cel, w jakim pozyskiwane są dane.

(3) Urząd Ochrony Konstytucji Kraju Związkowego, powołany na podstawie przepisów federalnych, podlega szczególnej kontroli parlamentarnej. Urząd ten nie posiada kompetencji policyjnych. Nie wolno mu także w drodze pomocy urzędowej zwracać się do Policji o podjęcie działań, do których sam nie jest uprawniony.

Artykuł 12 (Równość)

(1) Wszyscy ludzie są równi wobec prawa. Władzy publicznej zakazuje się wszelkiej samowoli i sprzecznego z przyjętymi zasadami nierównego traktowania.

(2) Żadna osoba nie może być uprzywilejowana lub dyskryminowana ze względu na swe pochodzenie, narodowość, język, płeć, orientację seksualną, pochodzenie społeczne lub pozycję społeczną, upośledzenie, przekonania religijne, światopoglądowe lub polityczne albo też z powodów rasistowskich.

(3) Kobiety i mężczyźni mają równe prawa. Kraj Związkowy jest zobowiązany podejmować skuteczne działania w celu zapewnienia równej pozycji kobiet i mężczyzn w pracy zawodowej, życiu publicznym, oświacie i edukacji, rodzinie, a także w zakresie zabezpieczenia socjalnego.

(4) Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin zobowiązane są dbać o równowartościowe warunki życia osób niepełnosprawnych i ogółu mieszkańców.

Artykuł 13 (Wolność sumienia, wiary i wyznania)

(1) Wolność sumienia i wiary oraz wolność przekonań religijnych lub światopoglądowych są nienaruszalne; zapewnia się ich niezakłócone praktykowanie.

(2) Żadna osoba nie jest zobowiązana do wyjawiania swych przekonań religijnych lub światopoglądowych. Organy władz mają prawo pytać o przynależność do wspólnoty religijnej tylko w takim zakresie, w jakim ma to wpływ na prawa i obowiązki.

(3) Żadna osoba nie może być zmuszana do uczestnictwa w czynnościach religijnych lub o charakterze światopoglądowym, ani też do postępowania się religijną formułą przysięgi.

(4) Jeżeli obywatel(ka) nie jest w stanie wypełniać obowiązków obywatelskich ze względu na swoje sumienie, to Kraj Związkowy winien w ramach swych możliwości umożliwić spełnienie innego, w równym stopniu obciążającego obowiązkowi. Powyższe nie rozciąga się na podatki i opłaty publiczne.

Artykuł 14 (Niedziele i święta)

(1) Kraj Związkowy chroni niedziele i uznane przez państwo święta jako dni wolne od pracy.

(2) Należy poszanować tradycje związane z niedzielami i świętami.

(3) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 15 (Nienaruszalność mieszkania)

(1) Mieszkanie jest nienaruszalne.

(2) Przeszukania mogą być zarządzane wyłącznie przez sędzię(-ego) lub na podstawie orzeczenia sędziowskiego, zaś w przypadku istnienia ryzyka z powodu zwłoki również przez inne przewidziane ustawami organy; przeszukania mogą być dokonywane wyłącznie w sposób określony w ustawach.

(3) Ingerencje w te prawa lub ich ograniczanie dopuszczalne są tylko dla zażegnania zagrożenia powszechnego lub zagrożenia dla życia pojedynczych osób, na podstawie ustawy także w celu zapobieżenia bezpośredniemu zagrożeniu bezpieczeństwa i ładu publicznego, w szczególności w celu uporania się z krytycznym brakiem pomieszczeń, zwalczania zagrożeń epidemiologicznych lub dla zapewnienia ochrony zagrożonych dzieci i osób młodocianych.

Artykuł 16 (Tajemnica korespondencji, poczty i telekomunikacji)

(1) Tajemnica korespondencji oraz tajemnica poczty i telekomunikacji jest nienaruszalna.

(2) Ingerencje w te prawa dopuszczalne są jedynie na podstawie ustawy, która może przewidywać kontrolę parlamentarną oraz musi przewidzieć co najmniej późniejszą kontrolę sędziowską.

Artykuł 17 (Swoboda wyboru miejsca zamieszkania i pobytu)

(1) Wszyscy ludzie mają prawo do swobodnego wyboru miejsca zamieszkania i pobytu.

(2) Prawo do przebywania i zamieszkania w dowolnym miejscu może być ograniczone tylko ustawą lub na podstawie ustawy.

Artykuł 18 (Prawo do azylu, zakaz ekstradycji i wydalenia)

(1) Osoby prześladowane z powodów politycznych korzystają z prawa do azylu.

(2) Osoby posiadające inne obywatelstwo nie mogą być poddane ekstradycji ani wydaleniu do kraju, w którym grozi im kara śmierci lub tortury.

Artykuł 19 (Wolność słowa i środków przekazu)

(1) Każda osoba ma prawo do nieskrępowanego rozpowszechniania informacji i poglądów w dowolnej formie, a także do zasięgania informacji z powszechnie dostępnych lub innych prawnie dozwolonych źródeł. Ograniczenie tych praw w stosunkach służbowych i stosunkach pracy może nastąpić tylko na podstawie ustawy.

(2) Gwarantuje się wolność prasy, radia, filmu i innych środków masowego przekazu. Ustawa powinna poprzez regulacje proceduralne zapewnić, aby w prasie i radiu wyrażała się różnorodność opinii obecnych w życiu społecznym.

(3) Dopuszcza się ustawowe ograniczenia w celu ochrony dzieci i osób młodocianych oraz czci i innych ważnych dóbr prawnych. Zabrania się propagandy wojennej oraz naruszającej godność publicznej dyskryminacji.

(4) Zadaniem radia i telewizji jest współkształtowanie opinii publicznej poprzez zróżnicowaną ofertę programową. Obok rozgłośni publicznych należy na podstawie ustawy dopuścić działalność nadawców prywatnych. Należy przy tym zagwarantować możliwie dużą różnorodność opinii.

(5) Nie wolno utrudniać wykonywanej zgodnie z prawem działalności dziennikarskiej poprzez nałożenie obowiązku składania zeznań, konfiskatę lub przeszukiwanie.

(6) Cenzury nie stosuje się.

Artykuł 20 (Wolność zrzeszania się)

(1) Wszyscy ludzie mają prawo do zakładania partii, związków, zrzeszeń, stowarzyszeń i innych organizacji oraz do wstępowania do nich. Wszystkie organizacje mają prawo do swobodnego i samodzielnego określania swych wewnętrznych struktur.

(2) Organizacje, które ze względu na swój cel lub działalność naruszają Konstytucję lub ustawy karne lub też wymierzone są przeciwko porozumieniu między narodami, winny być na podstawie ustawy poddane ograniczeniom lub zakazane.

(3) Wewnętrzny ustrój partii i ruchów obywatelskich, których działalność nakierowana jest na zadania publiczne i które wywierają wpływ na opinię publiczną, musi być zgodny z zasadami demokratycznymi. Należy zagwarantować ich wolność do współkształtowania woli politycznej.

Rozdział 3: Prawa do kształtowania polityki

Artykuł 21 (Prawo do współkształtowania polityki)

(1) Gwarantuje się prawo do współkształtowania polityki.

(2) Wszyscy ludzie, w miarę swych umiejętności, uzdolnień i fachowej wiedzy, posiadają jednakowe prawo dostępu do funkcji publicznych, o ile w zakresie wykonywania uprawnień z racji władzy państwowej przepisy ustawy nie stanowią inaczej. Niedopuszczalne jest zwolnienie lub poddanie krokom dyscyplinarnym z powodu uczestnictwa w inicjatywach obywatelskich lub działalności w stowarzyszeniach, wspólnotach religijnych lub partiach.

(3) Wszyscy ludzie mają prawo zrzeszać się w inicjatywach obywatelskich lub stowarzyszeniach w celu oddziaływania na sprawy publiczne. Te zaś mają prawo do informowania przez wszelkie organa państwowe i komunalne oraz do wnoszenia swych życzeń i spraw do właściwych instytucji i organów przedstawicielskich. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(4) Każda osoba ma prawo, w zakresie przewidzianym ustawą, do wglądu do akt i innych urzędowych dokumentów urzędów oraz instytucji administracyjnych szczebla krajowego lub komunalnego, o ile nie stoi temu na przeszkodzie nadrzędny interes publiczny lub prywatny.

(5) Każda osoba, której prawnie chronionych interesów dotyczą podejmowane przedsięwzięcia publiczne lub prywatne, ma prawo do uczestnictwa w odnośnym postępowaniu. Prawo to przysługuje także związkom osób, których interesów ono dotyczy. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 22 (Wybory i referenda)

(1) Każdy(-a) obywatel(ka), który(-a) ukończył(a) szesnasty rok życia, posiada czynne prawo wyborcze w wyborach do Parlamentu Krajowego i do organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego, a po ukończeniu osiemnastego roku życia ma prawo kandydować w wyborach do tych organów. Pozostałym mieszkańcom i mieszkańcom należy zapewnić to prawo, kiedy tylko i na ile dopuszcza to Ustawa Zasadnicza.

(2) Każdy(-a) obywatel(ka), który(-a) ukończył(a) szesnasty rok życia, ma prawo do uczestnictwa w inicjatywach społecznych, społecznych inicjatywach ustawodawczych i plebiscytach, wnioskach wnoszonych przez mieszkanki i mieszkańców, inicjatywach na rzecz przeprowadzenia referendum i w referendach. Pozostałym mieszkańcom i mieszkańcom przysługuje prawo do uczestnictwa w inicjatywach społecznych i wnioskach wnoszonych przez mieszkanki i mieszkańców; prawo do uczestnictwa w społecznych

inicjatywach ustawodawczych i plebiscytach oraz w inicjatywach na rzecz przeprowadzenia referendum i w referendum należy im zapewnić kiedy tylko i na ile dopuszcza to Ustawa Zasadnicza.

(3) Wybory i referenda są powszechne, bezpośrednie, równe, wolne i tajne. Do udziału w wyborach uprawnione są partie, stowarzyszenia polityczne, komitety wyborcze oraz pojedyncze obywatelki i obywatele. Osoby deputowane wybierane są według procedury łączącej wybór osób z zasadą wyborów proporcjonalnych. Kontrola prawidłowości wyborów i kontrola prawidłowości głosowań przysługuje organom przedstawicielskim właściwym dla danego obwodu wyborczego. W odniesieniu do kontroli prawidłowości głosowania w referendum, określonej w Artykule 116 ustęp 1, obowiązują odienne regulacje, uzgodnione w zawartej z Berlinem jako krajem związkowym Umowie Państwowej w zakresie uregulowania trybu przeprowadzenia w krajach związkowych Berlin i Brandenburgia referendum na temat nowego podziału terytorialnego. Przyjęte rozstrzygnięcia podlegają ponownej weryfikacji przez sąd.

(4) Osobie ubiegającej się o wybór do organu przedstawicielskiego przysługuje zwolnienie z wykonywania obowiązków zawodowych w wymiarze niezbędnym do przygotowania swego udziału w wyborach. Żadnej osobie nie można uniemożliwić ubiegania się o mandat osoby deputowanej, jego objęcia i wykonywania. Wypowiedzenie stosunku pracy lub zwolnienie z pracy jest dopuszczalne jedynie w przypadku zaistnienia przyczyn, uprawniających pracodawcę do zastosowania zwolnienia ze skutkiem natychmiastowym.

(5) Zasady szczegółowe reguluje ustawa. Ustawa może w szczególności przewidzieć, że prawa określone w ustępach od 1 do 4 przysługują jedynie osobie posiadającej przez określony czas obywatelstwo bądź zamieszkującej obszar, na którym odbywają się wybory lub referendum. Ustawa może również przewidzieć, że urzędniczki i urzędnicy, osoby zatrudnione w służbie publicznej i sędzie(-owie) nie mogą być równocześnie członkiniami(-ami) Parlamentu Krajowego lub komunalnych organów przedstawicielskich.

Artykuł 23 (Wolność zgromadzeń)

(1) Wszyscy ludzie mają prawo do pokojowego i niezbrojnego gromadzenia się bez potrzeby uprzedniego zgłoszenia lub uzyskania pozwolenia.

(2) Zgromadzenia i demonstracje na otwartej przestrzeni mogą zostać obwarowane obowiązkiem zgłoszenia, a w przypadku bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego mogą podlegać ograniczeniu, rozwiązaniu lub zakazowi przy ścisłym przestrzeganiu zasady współmierności.

Artykuł 24 (Prawo składania petycji)

Każda osoba ma prawo do zwracania się pojedynczo lub zbiorowo z wnioskami, krytyką i skargami do Parlamentu Krajowego, organów samorządowych szczebla komunalnego i wszelkich innych instytucji państwowych lub komunalnych i winna otrzymać odpowiedź we współmiernym terminie.

Rozdział 4: Prawa ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących

Artykuł 25 (Prawa ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących)

(1) Zapewnia się prawo ludności serbołużyckiej/wendowskiej do ochrony, zachowania i kultywowania swej tożsamości narodowej oraz swojego historycznego obszaru zamieszkiwania. Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin wspierają realizację tego prawa, a w szczególności odrębności kulturowej oraz skutecznie współkształtujących politykę form aktywności ludności serbołużyckiej/wendowskiej.

(2) Kraj Związkowy działa na rzecz zapewnienia autonomii kulturowej ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących poza granicą Kraju Związkowego.

(3) Gwarantuje się prawo do zachowania i wspierania języka i kultury serbołużyckiej/wendowskiej w życiu publicznym oraz ich upowszechniania w szkołach i przedszkolach.

(4) Na całym obszarze zamieszkiwania ludności serbołużyckiej/wendowskiej język serbołużycki/wendowski winien być uwzględniony w oficjalnym

nazewnictwie i oznakowaniu. Flaga serbołużycka/wendowska ma kolory niebieski, czerwony i biały.

(5) Wykonywanie praw ludności serbołużyckiej/wendowskiej i osób do niej przynależących reguluje ustawa. Winna ona zapewnić partycypację osób reprezentujących ludność serbołużycką/wendowską i osób do niej przynależących w regulowaniu spraw jej dotyczących, w szczególności w zakresie ustawodawstwa.

Rozdział 5: Małżeństwo, rodzina, wspólnoty życiowe i dzieci

Artykuł 26 (Małżeństwo, rodzina i wspólnoty życiowe)

(1) Małżeństwo i rodzina podlegają ochronie i pomocy społeczności. Szczególną ochroną otacza się matki, osoby samotnie wychowujące dzieci, rodziny wielodzietne oraz rodziny z osobami niepełnosprawnymi.

(2) Uznaje się potrzebę ochrony innych, mających długotrwały charakter wspólnot życiowych.

(3) Osoby doświadczające w małżeństwie, rodzinie lub innej wspólnotcie życiowej przemocy psychicznej lub fizycznej mają prawo do uzyskania pomocy i ochrony ze strony społeczności.

(4) Na równi ceni się pracę wykonywaną w gospodarstwie domowym, wychowywanie dzieci, pielęgnowanie w warunkach domowych osób potrzebujących pomocy oraz pracę zawodową.

Artykuł 27 (Ochrona i wychowanie dzieci i młodzieży)

(1) Dzieci jako samodzielne osoby mają prawo do poszanowania swej godności.

(2) Rodzice mają prawo i obowiązek wychowywania swych dzieci.

(3) Dzieci korzystają w szczególności z ochrony państwa i społeczeństwa. Każda osoba, która wychowuje dzieci, ma prawo do stosownej pomocy ze strony państwa i względów społeczeństwa.

(4) Dzieciom i młodzieży należy ustawą zapewnić status prawny, który poprzez uznanie rosnącej samodzielności czynić będzie zadość ich rozwijającej się zdolności rozumowania.

(5) Dzieci i młodzież podlegają ochronie przed zaniedbaniem fizycznym i umysłowym oraz znęcaniem. W przypadku zagrożenia dobra dzieci lub młodzieży, zwłaszcza z winy osób powołanych do ich wychowania, obowiązkiem społeczności jest zapewnienie niezbędnej pomocy oraz podjęcie działań przewidzianych ustawą.

(6) Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin wspierają placówki opieki dziennej nad dziećmi oraz placówki organizacji czasu wolnego młodzieży niezależnie od podmiotu, który je prowadzi.

(7) Każde dziecko ma stosownie do ustawy prawo do wychowania, edukacji, opieki i zaopatrzenia w placówce opieki dziennej.

(8) Praca dzieci jest zabroniona.

Rozdział 6: Oświata, nauka, sztuka i sport

Artykuł 28 (Zasady wychowania i edukacji)

Zadaniem wychowania i edukacji jest wspieranie rozwoju osobowości, samodzielnego myślenia i postępowania w duchu poszanowania godności, wiary i przekonań innych osób, poszanowania demokracji i wolności, woli zapewnienia sprawiedliwości społecznej, życia w pokoju oraz solidarnego współżycia kultur i narodów, a także w poczuciu odpowiedzialności za przyrodę i środowisko naturalne.

Artykuł 29 (Prawo do edukacji)

(1) Każda osoba ma prawo do edukacji.

(2) Kraj Związkowy jest zobowiązany tworzyć publiczne instytucje edukacyjne i wspierać systemy kształcenia zawodowego.

(3) Każda osoba ma prawo do równego dostępu do publicznych instytucji edukacyjnych niezależnie od swej sytuacji materialnej i socjalnej oraz swych przekonań politycznych. Szczególnym wsparciem należy otoczyć osoby szczególnie uzdolnione, osoby znajdujące się w trudnej sytuacji socjalnej oraz osoby niepełnosprawne.

Artykuł 30 (Szkolnictwo)

(1) Istnieje powszechny obowiązek szkolny.

(2) Szkolnictwo podlega nadzorowi Kraju Związkowego. W kształtowaniu szkolnictwa współuczestniczą rodzice, osoby nauczające i uczące się oraz reprezentujące ich gremia i związki.

(3) Szkolnictwo musi zapewniać otwartość, ciągłość nauczania oraz różnorodność ścieżek edukacji.

(4) O przyjęciu do szkoły wyższego stopnia, obok takiego życzenia osób uprawnionych do wychowania, w miarodajnym stopniu decydują umiejętności, wyniki oraz uzdolnienia osoby uczącej się.

(5) Kraj Związkowy oraz organa samorządu komunalnego mają obowiązek tworzenia i wspierania szkół. Szkoły te nie pobierają czesnego. Kwestia bezpłatnych pomocy naukowych i dydaktycznych winna być uregulowana ustawą.

(6) Prawo do zakładania szkół przez niezależne podmioty zagwarantowane jest na mocy Artykułu 7 ustęp 4 Ustawy Zasadniczej. Podmioty takie mają prawo do uzyskania dotacji publicznych.

Artykuł 31 (Wolność nauki)

(1) Zagwarantowana jest wolność nauki, badań i dydaktyki.

(2) Badania podlegają ograniczeniom ustawowym, jeżeli mogą one spowodować naruszenie godności człowieka lub zniszczenie naturalnych podstaw życia.

(3) Swoboda dydaktyki nie zwalnia z obowiązku wierności Konstytucji.

Artykuł 32 (Szkolnictwo wyższe)

(1) Wyższe uczelnie mają w ramach ustaw prawo do samorządu, w którym partycypują osoby nauczające, inni(-e) pracownicy(-e) oraz osoby studiujące.

(2) Zapewnia się prawo do zakładania wyższych uczelni przez niezależne podmioty.

(3) Dostęp do wyższych studiów jest otwarty dla wszystkich osób, które posiadają świadectwo dojrzałości. Należy ułatwiać zdobywanie świadectwa dojrzałości przez osoby czynne zawodowo oraz dostęp do wyższych studiów bez uzyskania świadectwa dojrzałości.

(4) Kościoły mają prawo do zakładania i utrzymywania własnych placówek o charakterze wyższych uczelni, służących kształceniu duchownych. Dotyczy to także wspólnot religijnych. Obsady stanowisk kierowników katedr na wydziałach teologii uczelni państwowych dokonuje się w uzgodnieniu z Kościołami.

(5) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 33 (Dokształcanie)

(1) Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych winno być wspierane przez Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin. Zapewnia się prawo do tworzenia placówek dokształcających przez niezależne podmioty.

(2) Każda osoba ma prawo do zwolnienia z wykonywania obowiązków pracowniczych w celu dokształcania zawodowego, kulturalnego lub politycznego. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 34 (Sztuka i kultura)

- (1) Sztuka jest niezależna. Wymaga ona wsparcia publicznego, w szczególności poprzez wspieranie artystek i artystów.
- (2) Życie kulturalne w swej różnorodności oraz upowszechnianie dziedzictwa kulturowego korzystają ze wsparcia publicznego. Dzieła sztuki i pomniki kultury podlegają ochronie Kraju Związkowego, gmin oraz związków gmin.
- (3) Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin wspierają udział w życiu kulturalnym i umożliwiają dostęp do dóbr kultury.
- (4) Kraj Związkowy chroni i wspiera kultywowanie języka dolnoniemieckiego.

Artykuł 35 (Sport)

Sport jest zasługującą na wspomaganie częścią życia. Wsparcie na rzecz sportu, świadczone przez Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin, uwzględni wyważony i czyniący zadość potrzebom stosunek pomiędzy sportem masowym i sportem wyczynowym. Winno ono uwzględniać szczególnie potrzeby młodzieży szkolnej, osób studiujących, senierek i seniorów oraz osób niepełnosprawnych.

Rozdział 7: Kościoły i wspólnoty wyznaniowe

Artykuł 36 (Status prawny)

- (1) Kościół państwowy nie istnieje.
- (2) Kościoły i wspólnoty wyznaniowe regulują swoje sprawy i zarządzają nimi samodzielnie w granicach powszechnie obowiązującego prawa. Nadają one swoje urzędy bez udziału państwa lub podmiotów świeckich.
- (3) Kraj Związkowy uznaje publiczną misję Kościołów i wspólnot wyznaniowych. Są one podmiotami prawa publicznego, o ile były nimi dotąd. Inne wspólnoty wyznaniowe otrzymują na wniosek takie same prawa, jeśli ich statut i liczba członkiń(-ów) stanowią trwałą gwarancję, iż nie popadną

w sprzeczność z zasadami i podstawowymi prawami obywatelskimi, zawartymi w Artykule 2 ustęp 1 niniejszej Konstytucji.

(4) Kościoły i wspólnoty wyznaniowe, o ile są podmiotami prawa publicznego, mogą pobierać od swoich członków(-ów) podatki na podstawie państwowych list podatkowych.

(5) Stowarzyszenia powołane dla wspólnego kultywowania określonego światopoglądu traktowane są na równi ze wspólnotami wyznaniowymi.

Artykuł 37 (Prawo do własności i świadczenia państwa)

(1) Zapewnione jest prawo do własności i inne prawa Kościołów, wspólnot wyznaniowych i ich instytucji na ich majątku przeznaczonym do realizacji celów kultu, celów edukacyjnych i dobroczynnych.

(2) Świadczenia Kraju Związkowego i podmiotów samorządu komunalnego, przysługujące Kościołom i wspólnotom wyznaniowym z mocy ustawy, umów i innych tytułów prawnych, mogą być zmienione tylko drogą porozumienia. O ile takie porozumienie dotyczy Kraju Związkowego, wymaga ono potwierdzenia ustawą krajową.

Artykuł 38 (Duszpasterstwo)

W domach opieki, szpitalach, zakładach karnych i podobnych instytucjach publicznych, jak również w Policji należy w miarę istniejących potrzeb umożliwić Kościołom i wspólnotom wyznaniowym odbywanie nabożeństw, duszpasterstwo i inne czynności religijne. W zakresie tym zastosowanie znajduje Artykuł 13 ustęp 3.

Rozdział 8: Przyroda i środowisko naturalne

Artykuł 39 (Ochrona naturalnych podstaw życia)

(1) Ochrona przyrody, środowiska i ukształtowanego historycznie krajobrazu jako podstaw obecnego i przyszłego życia jest obowiązkiem Kraju Związkowego i wszystkich ludzi.

(2) Każda osoba ma prawo do ochrony swej nietykalności cielesnej przed obrażeniami i niemożliwymi do zaakceptowania zagrożeniami, będącymi skutkiem zmian naturalnych podstaw życia.

(3) Zwierzętom i roślinom należy okazywać poszanowanie jako istotom żywym. Należy zachować i chronić gatunki oraz przystosowane do ich potrzeb obszary życiowe.

(4) Polityka państwa w zakresie środowiska naturalnego winna oddziaływać na rzecz oszczędnego zużycia i ponownego wykorzystania surowców, jak również oszczędnego wykorzystania energii.

(5) Kraj Związkowy, gminy, związki gmin i inne podmioty prawa publicznego mają obowiązek ochrony środowiska przed szkodami i obciążeniami oraz winny dbać o usunięcie względnie wyrównanie szkód w środowisku. Przedsięwzięcia publiczne i prywatne wymagają wykazania ich nieszkodliwości dla środowiska zgodnie z przepisami ustawy. Prawo własności może ulec ograniczeniu, jeżeli korzystanie z niego powoduje w sposób sprzeczny z prawem ciężkie szkody lub zagrożenia dla środowiska.

(6) Utylizacja odpadów powstałych poza obszarem Kraju Związkowego jest, z uwzględnieniem szczególnej sytuacji Berlina, dopuszczalna tylko w wyjątkowych przypadkach i winna być wykluczona, jeżeli właściwości odpadów powodują szczególne zagrożenie dla zdrowia i środowiska. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(7) Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin są zobowiązane do gromadzenia i dokumentowania informacji o obecnych i oczekiwanych obciążeniach środowiska naturalnego. Na właściciel(k)ach i operator(k)ach urządzeń i instalacji ciąży obowiązek wyjawienia odpowiednich informacji. Prawo dostępu do tych informacji przysługuje każdej osobie, o ile nie stoi temu na przeszkodzie nadrzędny interes publiczny lub prywatny. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(8) Powództwo zbiorowe, wnoszone w interesie powszechnym lub w interesie członkiń(-ów) organizacji, jest dopuszczalne. Uznane organizacje ekologiczne mają prawo uczestnictwa w postępowaniach administracyjnych, które dotyczą naturalnych podstaw życia. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(9) Kraj Związkowy działa na rzecz tego, ażeby na jego terytorium nie projektowano, produkowano ani nie składowano broni jądrowej, biologicznej lub chemicznej.

Artykuł 40 (Ziemia i grunty)

(1) Użytkowanie ziemi i wód wiąże się ze szczególnym zobowiązaniem wobec interesów ogółu i przyszłych pokoleń. Obrót nimi może być ograniczony ustawą. Ziemia i grunty należące do Kraju Związkowego mogą być zbywane tylko zgodnie z przepisami ustawy. Ich wykorzystanie należy regulować priorytetowo poprzez stosunki dzierżawy i wieczystego użytkowania.

(2) Wydobywanie bogactw naturalnych wymaga zezwolenia ze strony państwa. Szczególną wagę należy przy tym nadać interesowi publicznemu, wyrażającemu się w użytkowaniu ziemi i gruntów w sposób zapewniający ich ochronę.

(3) Kraj Związkowy, gminy oraz związki gmin są zobowiązane utrzymać, a w razie potrzeby otworzyć dla ogółu swobodny dostęp do przyrody, a w szczególności do gór, lasów, jezior i rzek, przestrzegając przy tym zasad ochrony środowiska naturalnego.

(4) Należy wspierać tworzenie i utrzymanie parków narodowych, rezerwatów przyrody i krajobrazu. Pomniki przyrody znajdują się pod publiczną ochroną. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(5) Kraj Związkowy działa na rzecz nasilonego przywracania do użytkowania cywilnego nieruchomości gruntowych użytkowanych do celów wojskowych.

Rozdział 9: Własność, gospodarka, praca i bezpieczeństwo socjalne

Artykuł 41 (Prawo do własności i dziedziczenia)

(1) Zapewnia się prawo do własności i dziedziczenia. Ich treść i ograniczenia określają ustawy.

(2) Własność zobowiązuje. Korzystanie z niej winno zarazem służyć dobru ogółu.

(3) Kraj Związkowy wspiera szerokie rozproszenie własności, a w szczególności tworzenie majątku osób pracujących poprzez partycypację we własności środków produkcji.

(4) Wywłaszczenie dopuszczalne jest tylko w interesie powszechnym. Może ono nastąpić tylko w drodze lub na mocy ustawy, która reguluje rodzaj i wysokość odszkodowania. Odszkodowanie winno być określone na podstawie sprawiedliwego wyważenia interesów ogółu i strony zainteresowanej.

(5) Ziemia i grunty, bogactwa naturalne i środki produkcji mogą być w interesie powszechnym, w drodze ustawy, która reguluje rodzaj i wysokość odszkodowania, przekształcone we własność społeczną lub w inną formę własności. W zakresie odszkodowania obowiązuje odpowiednio przepis ustępu 4 zdanie 3.

Artykuł 42 (Gospodarka)

(1) Każda osoba ma prawo do swobodnego rozwijania własnej inicjatywy gospodarczej, o ile nie narusza przez to praw innych osób i nie uchybia Konstytucji i zgodnym z nią ustawom. Kraj Związkowy dąży do zapewnienia konkurencji i równości szans.

(2) Życie gospodarcze rozwija się zgodnie z zasadami ustrojowymi gospodarki rynkowej, sprawiedliwej społecznie i czyniącej zadość wymogom ochrony środowiska naturalnego. Nadużywanie siły gospodarczej jest niedopuszczalne i należy je uniemożliwić.

Artykuł 43 (Rolnictwo i leśnictwo)

(1) Użytkowanie gruntów przez rolnictwo i leśnictwo musi być ukierunkowane na wykorzystanie stosownie do miejscowych warunków, na zapewnienie stabilnej urodzajności i niepowodowanie szkodliwych skutków ekologicznych.

(2) Kraj Związkowy wspiera w szczególności wkład rolnictwa i leśnictwa na rzecz pielęgnowania ukształtowanego historycznie krajobrazu, zachowania obszarów wiejskich oraz ochrony środowiska naturalnego.

Artykuł 44 (Wsparcie strukturalne)

Kraj Związkowy zapewnia wsparcie strukturalne regionom, kierując się celem stworzenia i utrzymania równoważnych warunków życia i pracy we wszystkich częściach kraju.

Artykuł 45 (Bezpieczeństwo socjalne)

(1) Kraj Związkowy jest w ramach swoich sił zobowiązany zapewnić realizację prawa do bezpieczeństwa socjalnego na wypadek choroby, wypadku, inwalidztwa, niepełnosprawności, konieczności opieki oraz w wieku podeszłym. Zabezpieczenie socjalne winno umożliwić godne i samodzielne kształtowanie własnego życia.

(2) W trudnych sytuacjach, które nie pozwalają na zapewnienie godnego życia i nie mogą być usunięte własnym wysiłkiem i własnymi środkami, przysługuje prawo do pomocy społecznej.

(3) Państwo wspiera tworzenie i utrzymanie placówek w zakresie doradztwa, opieki i pielęgnacji dla osób w podeszłym wieku, na wypadek choroby, niepełnosprawności, inwalidztwa lub potrzeby zapewnienia opieki pielęgnacyjnej, jak również placówek tworzonych dla innych celów socjalnych i charytatywnych, niezależnie od rodzaju podmiotu je prowadzącego. W domach opieki pensjonariusz(k)om przysługuje prawo współdecydowania.

Artykuł 46 (Pomoc w przypadkach zagrożeń)

Każda osoba zobowiązana jest w ramach wyznaczonych ustawą udzielić pomocy w razie wypadków, katastrof i wystąpienia szczególnych zagrożeń.

Artykuł 47 (Mieszkanie)

(1) Kraj Związkowy w miarę swych sił zobowiązany jest zadbać o urzeczywistnienie prawa do stosownego mieszkania, czyniąc to w szczególności poprzez wspieranie własności mieszkań, działania w zakresie społecznego budownictwa mieszkaniowego, ochronę najemców i dopłaty do czynszu.

(2) Eksmisja z mieszkania może zostać dokonana tylko wtedy, jeżeli zapewniony jest zastępczy lokal mieszkalny. Wążąc interesy należy w szczególnym stopniu uwzględnić znaczenie mieszkania dla prowadzenia godnego życia.

Artykuł 48 (Praca)

(1) Kraj Związkowy jest w miarę swych sił zobowiązany, ażeby prowadząc politykę pełnego zatrudnienia i wspierania pracy urzeczywistnić prawo do pracy, które obejmuje prawo każdej osoby do zapewnienia sobie środków utrzymania poprzez wykonywanie swobodnie wybranej pracy.

(2) Zapewnia się nieodpłatne doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy. Jeżeli nie jest możliwe przedłożenie stosownej oferty pracy, przysługuje prawo do przekwalifikowania, doksztalcenia zawodowego i uzyskania środków na utrzymanie.

(3) Osoby pracujące mają prawo do bezpiecznych, zdrowych i godnych warunków pracy. Mężczyznom i kobietom przysługuje jednakowe wynagrodzenia za równą pracę.

(4) Osobom uczącym się zawodu, kobietom w ciąży, osobom samotnie wychowującym dzieci, chorym, niepełnosprawnym oraz pracującym w starszym wieku należy się szczególna ochrona przed wypowiedzeniem.

Artykuł 49 (Wolność wyboru zawodu)

(1) Każda osoba ma prawo do swobodnego wyboru i wykonywania zawodu. W swobodę tę ingerować wolno tylko w drodze lub na mocy ustawy.

(2) Publiczne i równe dla wszystkich obowiązki świadczenia pracy lub służby dopuszczalne są tylko w szczególnych, określonych ustawą celach.

Artykuł 50 (Współdecydowanie)

Osoby zatrudnione i ich związki zawodowe mają stosownie do ustaw prawo do współdecydowania w sprawach zakładów pracy, przedsiębiorstw i jednostek służbowych.

Artykuł 51 (Prawo zrzeszania się w związkach zawodowych i prawo do strajku)

(1) Prawo do tworzenia związków (koalicji) w celu zachowania i wspierania rozwoju warunków pracy i warunków ekonomicznych jest zapewnione dla wszystkich osób i zawodów. Porozumienia, których celem jest ograniczenie lub uniemożliwienie korzystania z tego prawa, są nieważne, a podejmowane w tym kierunku działania są bezprawne.

(2) Prawo do zrzeszania się w związkach zawodowych obejmuje w szczególności zdolność zawierania układów zbiorowych pracy, które mogą zostać ogłoszone za powszechnie obowiązujące. Związki zawodowe mają stosownie do ustaw prawo dostępu do wszystkich zakładów pracy, przedsiębiorstw i jednostek służbowych. Prawo do strajku jest zapewnione.

Rozdział 10: Postępowanie sądowe i wykonanie kary

Artykuł 52 (Podstawowe prawa obywatelskie przed sądem)

(1) Sądy wyjątkowe są niedopuszczalne. Żadna osoba nie może zostać pozbawiona swojej(-go) ustawowej(-ego) sędzi(ego).

(2) Sądy do specjalnych zakresów rzeczowych mogą być tworzone tylko ustawą.

(3) Przed sądem wszyscy ludzie są równi i mają prawo do wysłuchania przed sądem.

(4) Każda osoba ma prawo do uczciwego i sprawnego postępowania przed niezawisłym i bezstronnym sądem. Wyłączenie jawności może nastąpić tylko stosownie do ustawy.

(5) Żadnej osoby nie wolno zmuszać do zeznawania przeciwko sobie lub przeciwko określonym w ustawie osobom bliskim.

Artykuł 53 (Podstawowe prawa obywatelskie w postępowaniu karnym)

(1) Kara za popełniony czyn może być orzeczona tylko wtedy, jeżeli był on karalny zanim został popełniony.

(2) Każda osoba obwiniona lub oskarżona o czyn karalny winna być traktowana jako niewinna aż do skazania jej prawomocnym wyrokiem.

(3) Żadna osoba nie może na podstawie powszechnych ustaw karnych być wielokrotnie karana za ten sam czyn.

(4) Osoba obwiniona może w każdej fazie postępowania skorzystać z pomocy obrońcy.

Artykuł 54 (Wykonanie kary)

(1) W trakcie wykonywania kary należy respektować godność człowieka; wykonywanie kary musi być nakierowane na przygotowanie osoby osadzonej do prowadzenia w przyszłości życia w poczuciu społecznej odpowiedzialności i wolnego od czynów karalnych.

(2) Zwolnionym osobom osadzonym przysługuje stosownie do ustaw prawo do pomocy w reintegracji.

3. Część główna: Organizacja państwa

Rozdział 1: Parlament Krajowy

Artykuł 55 (Parlament Krajowy)

(1) Parlament Krajowy jest wybieralnym przedstawicielstwem Narodu i miejscem podejmowania decyzji politycznych. Uchwala ustawy i budżet kraju, kontroluje władzę wykonawczą, zajmuje się sprawami publicznymi, uczestniczy w podejmowaniu przez kraj decyzji w sprawach federalnych i europejskich oraz wykonuje inne zadania, do których jest uprawniony na mocy niniejszej Konstytucji.

(2) Opozycja jest istotnym składnikiem demokracji parlamentarnej. Ma ona prawo do równości szans.

Artykuł 56 (Niezawisłość mandatu osób deputowanych)

(1) Osoby deputowane reprezentują cały naród, nie są związane nakazami i instrukcjami. Osoby deputowanej nie wolno zmuszać do działań sprzecznych z jej sumieniem lub przekonaniem.

(2) Osoby deputowane mają w szczególności prawo do zabierania głosu w Parlamencie Krajowym i jego komisjach, składania interpelacji i wniosków oraz do oddawania swego głosu podczas wyborów i głosowań. Na interpelacje skierowane do rządu winny uzyskać niezwłoczną odpowiedź, udzieloną według najlepszej wiedzy i w wyczerpujący sposób. Regulacje szczegółowe zawiera Regulamin.

(3) Osobom deputowanym należy zapewnić wstęp do urzędów i instytucji Kraju Związkowego. Urzędy i instytucje zobowiązane są udzielić im na żądanie informacji, w tym także z plików danych, oraz udostępnić akta i wszelkie inne dokumenty urzędowe. Z żądaniem takim zwracają się one do Rządu Krajowego lub, o ile jej to dotyczy, do Krajowej Izby Obrachunkowej. Udostępnienie informacji oraz przedłożenie akt i innych dokumentów urzędowych winno nastąpić niezwłocznie i w pełnym zakresie.

(4) Udzielenia informacji lub przedłożenia akt i innych dokumentów urzędowych odmówić można tylko wtedy, jeśli dochowania tajemnicy wymaga w konieczny sposób nadrzędny interes publiczny lub prywatny. Decyzję wraz z uzasadnieniem należy podać do wiadomości osoby deputowanej.

Artykuł 57 (Indemnitet)

Osoba deputowana nie może być w żadnym czasie ścigana sędownie lub dyscyplinarnie, ani też w inny sposób pociągnięta do odpowiedzialności poza Parlamentem Krajowym z powodu swego głosowania lub wystąpienia na forum Parlamentu Krajowego, jednej z jego komisji lub frakcji. Nie dotyczy to oszczerczego znieważenia.

Artykuł 58 (Immunitet)

Wszelkie czynności o charakterze ścigania karnego, wymierzone przeciwko osobie deputowanej, każde zastosowanie aresztu lub innego ograniczenia jej osobistej wolności, winny być na żądanie Parlamentu Krajowego wstrzymane, jeżeli wpływają one negatywnie na pracę parlamentarną Parlamentu Krajowego.

Artykuł 59 (Prawo odmowy złożenia zeznań)

Osoby deputowane mają prawo odmowy złożenia zeznań na temat osób, które zawierzyły im jako osobom deputowanym oraz na temat faktów, o których zyskały poufną wiedzę jako osoby deputowane. W zakresie objętym prawem odmowy złożenia zeznań niedopuszczalne jest stosowanie środków przeszukania i konfiskaty. Prawo do odmowy złożenia zeznań nie wygasa wraz z zakończeniem sprawowania mandatu przez osobę deputowaną.

Artykuł 60 (Rekompensata)

Członkinie(-owie) Parlamentu Krajowego otrzymują rekompensatę odpowiadającą ponoszonej odpowiedzialności i zapewniającą ich niezawisłość. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 61 (Postawienie osoby deputowanej w stan oskarżenia)

(1) Osoba deputowana, która z żądzy zysku nadużywa swojego wpływu lub swojej wiedzy, posiadanej jako osoba deputowana, czyniąc to w sposób dotkliwie narażający powagę Parlamentu Krajowego, może być postawiona przed Sądem Konstytucyjnym.

(2) Wniosek o postawienie w stan oskarżenia musi być podpisany przez co najmniej jedną trzecią członków(-ów) Parlamentu Krajowego i wymaga aprobaty dwóch trzecich członków(-ów) Parlamentu Krajowego.

(3) Sąd Konstytucyjny może orzec utratę mandatu.

Artykuł 62 (Kadencja, rozpisanie wyborów)

(1) Parlament Krajowy wybierany jest z zastrzeżeniem poniższych postanowień na okres pięciu lat. Nowe wybory odbywają się najwcześniej w pięćdziesiąt siedem i najpóźniej w sześćdziesiąt miesięcy od rozpoczęcia kadencji. Przewodnicząca(-y) Parlamentu Krajowego wyznacza dzień wyborów w uzgodnieniu z Prezydium Parlamentu Krajowego.

(2) Parlament Krajowy może się rozwiązać uchwałą większości dwóch trzecich głosów swych członków(-ów).

(3) W przypadku rozwiązania Parlamentu Krajowego nowe wybory odbywają się w ciągu siedemdziesięciu dni.

(4) Parlament Krajowy zbiera się najpóźniej trzydziestego dnia po swym wyborze. Z tą chwilą kończy się kadencja poprzedniego Parlamentu Krajowego.

Artykuł 63 (Kontrola prawidłowości wyborów)

1) Kontrola prawidłowości wyborów jest zadaniem Parlamentu Krajowego. Decyduje on również o tym, czy osoba deputowana utraciła swój mandat w Parlamencie Krajowym.

(2) Na decyzję Parlamentu Krajowego wnieść można zażalenie do Sądu Konstytucyjnego.

(3) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 64 (Posiedzenia)

(1) Przewodnicząca(-y) Parlamentu Krajowego może zwołać Parlament Krajowy o każdej porze. Musi on(a) zwołać Parlament Krajowy niezwłocznie, jeżeli zażąda tego co najmniej jedna piąta członkiń(-ów) Parlamentu Krajowego lub Rząd Krajowy.

(2) Parlament Krajowy obraduje jawnie. Jawność można wykluczyć głosami dwóch trzecich obecnych osób deputowanych. Wniosek w tej sprawie rozpatrywany jest na niejawnym posiedzeniu. W razie wykluczenia jawności obrad należy przedstawić publiczne uzasadnienie.

(3) Zgodne z prawdą relacje z jawnych posiedzeń Parlamentu Krajowego i jego komisji wolne są od wszelkiej odpowiedzialności.

Artykuł 65 (Podejmowanie uchwał)

Parlament Krajowy podejmuje swe uchwały większością oddanych głosów, chyba że niniejsza Konstytucja stanowi inaczej. W przypadku wyborów, które przeprowadza Parlament Krajowy, mogą być dopuszczone wyjątki na podstawie ustawy lub Regulaminu Parlamentu Krajowego.

Artykuł 66 (Obowiązek obecności i prawo wstępu)

(1) Jedna piąta obecnych członkiń(-ów) Parlamentu Krajowego lub jedna trzecia członkiń(-ów) komisji parlamentarnej może zażądać obecności wszystkich członkiń(-ów) Rządu Krajowego.

(2) Członkinie(-owie) Rządu Krajowego mają prawo wstępu na posiedzenia Parlamentu Krajowego i jego komisji. Członkinie(-owie) Rządu Krajowego mają prawo zabierania głosu. Bliższe zasady ustala Regulamin.

(3) Ustęp 2 nie obowiązuje w odniesieniu do komisji kontrolnych.

Artykuł 67 (Fracje parlamentarne)

(1) Fracje parlamentarne składają się z członkiń(-ów) Parlamentu Krajowego. Współuczestniczą one jako samodzielne i niezależne oraz wyposażone w prawa i obowiązki podmioty w pracach Parlamentu Krajowego, są adresatami woli politycznej obywaterek i obywateli oraz wspierają parlamentarny proces kształtowania woli politycznej. W tym zakresie mają prawo do stosownego wyposażenia. Utworzenie frakcji po ukonstytuowaniu się Parlamentu Krajowego wymaga jego zgody. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(2) Praktykowanie dyscypliny frakcyjnej jest niedopuszczalne.

Artykuł 68 (Regulamin)

Parlament Krajowy nadaje sobie Regulamin.

Artykuł 69 (Prezydium)

(1) Parlament Krajowy na pierwszym posiedzeniu wybiera ze swego grona przewodniczącą lub przewodniczącego oraz co najmniej jedną wiceprzewodniczącą lub jednego wiceprzewodniczącego. Następnie ze swojego grona wybiera dalsze(-ych) członkinie(-ów) Prezydium. Wiceprzewodnicząca lub wiceprzewodniczący należy do opozycyjnej frakcji. Każda frakcja ma prawo do reprezentacji w Prezydium.

(2) Wszystkie osoby wchodzące w skład Prezydium można odwołać z funkcji uchwałą Parlamentu Krajowego. Odwołanie jest ważne za zgodą dwóch trzecich członkiń(-ów) Parlamentu Krajowego.

(3) Prawa i obowiązki Prezydium i jego członkiń(-ów) reguluje Regulamin Parlamentu Krajowego.

(4) Przewodnicząca lub przewodniczący reprezentuje Parlament Krajowy na zewnątrz, mianuje i odwołuje osoby pracujące w Parlamencie Krajowym, sprawuje prawo gospodarza oraz posiada prerogatywy policyjne w gmachu Parlamentu Krajowego, jak również rozporządza wpływami i wydatkami Parlamentu Krajowego stosownie do planu budżetowego. Dokonanie przeszukania lub konfiskaty w pomieszczeniach Parlamentu Krajowego

dopuszczalne jest tylko za zgodą przewodniczącej lub przewodniczącego Parlamentu Krajowego.

Artykuł 70 (Komisje)

(1) Parlament Krajowy tworzy ze swego grona komisje.

(2) Ustalenia składu komisji oraz powierzenia przewodnictwa komisji dokonać należy zgodnie z zasadą wyborów proporcjonalnych. Każdej frakcji przysługuje prawo do nominowania co najmniej jednej(-go) ze swych członków(-ów) do każdej komisji. Osoby deputowane, które nie należą do żadnej frakcji, mają prawo do udziału w pracach jednej komisji z prawem głosu.

(3) Komisje działają w ramach zadań powierzonych im przez Parlament Krajowy. W ramach swego zakresu zadań mogą one zajmować się określoną sprawą z własnej inicjatywy oraz przedkładać rekomendacje Parlamentowi Krajowemu.

Artykuł 71 (Komisja petycyjna)

(1) Komisja petycyjna decyduje w sprawach podań złożonych do Parlamentu Krajowego, o ile nie są one przedmiotem decyzji samego Parlamentu Krajowego.

(2) Wszystkie urzędy i organa administracyjne Kraju Związkowego oraz szczebla komunalnego zobowiązane są na żądanie Komisji zapewnić jej o każdej porze dostęp oraz udostępnić informacje, w tym również z plików danych, a także akta i wszelkie inne dokumenty urzędowe. W sprawach dotyczących wymiaru sprawiedliwości sądy zobowiązane są jedynie do udzielenia pomocy informacyjnej.

(3) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 72 (Komisje kontrolne)

(1) Parlament Krajowy ma prawo, a na wniosek jednej piątej swych członków(-ów) posiada obowiązek powołania komisji kontrolnej. Zadanie

kontrolne winno być określone uchwałą i nie może być zmienione wbrew woli osób wnioskujących.

(2) W przypadku powołania każdej nowej komisji kontrolnej przewodnictwo komisji przechodzi z frakcji na frakcję w kolejności ich liczebności. Osoby przewodniczące komisji nie mają prawa głosowania w komisji. Każda frakcja ma prawo być reprezentowana w komisji kontrolnej przez co najmniej jedną(-ego) członkinię(-ka).

(3) Komisje kontrolne mają prawo do wnoszenia i badania dowodów. Są one do tego zobowiązane, jeżeli wniosek taki złoży jedna piąta członkiń(-ów) komisji. Wnoszenie i badanie dowodów odbywa się zasadniczo na posiedzeniu jawnym. Wnoszenie i badanie dowodów jest niedopuszczalne, jeżeli nie mieści się ono w ramach zadania kontrolnego. Tajemnice korespondencji, pocztowa i telekomunikacyjna pozostają nienaruszone. Sądy i organy administracyjne są zobowiązane do udzielania pomocy prawnej i administracyjnej. Rząd Krajowy, władze i organy administracyjne kraju oraz jednostki, instytucje i fundacje prawa publicznego, podlegające nadzorowi kraju, są zobowiązane do przedkładania akt żądanych przez komisję kontrolną, udzielania informacji, udzielania dostępu do urzędów, organów i instytucji oraz udzielania niezbędnych zezwoleń na składanie oświadczeń.

(4) Raporty komisji kontrolnych nie podlegają weryfikacji przez sądy. Wolą sądów jest uznanie stwierdzonego stanu faktycznego.

(5) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 73 (Komisje doraźne)

Parlament Krajowy ma prawo powoływania komisji doraźnych. Każda frakcja uprawniona jest do nominowania co najmniej jednej(-go) ze swych członkiń(-ów) do każdej komisji doraźnej. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 74 (Krajowi Pełnomocnicy)

(1) W celu zagwarantowania podstawowego prawa do ochrony danych zgodnie z Artykułem 11, Parlament Krajowy wybiera bez debaty Krajową(-ego) Pełnomocnik(-a) ds. ochrony danych. Przed dokonaniem wyboru odbywa się

wysłuchanie przed komisją określoną przez Parlament Krajowy. Mianowanie i nadzór służbowy pełni Przewodnicząca lub Przewodniczący Parlamentu Krajowego. Pełnomocnik Krajowa(-y) sprawuje swój urząd w sposób niezależny i podlega tylko ustawie oraz może w każdej chwili zwrócić się do Parlamentu Krajowego. Wszystkie urzędy i organa administracyjne Kraju Związkowego i szczebla komunalnego są zobowiązane na żądanie przedłożyć lub wydać akta i wszelkie inne dokumenty urzędowe, udzielić informacji z plików danych oraz zapewnić dostęp do wszystkich pomieszczeń służbowych.

(2) Parlament Krajowy może wybrać dalszych pełnomocników. W tym zakresie obowiązuje odpowiednio Ustę 1 zdanie 3, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

(3) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Rozdział 2: Ustawodawstwo

Artykuł 75 (Inicjatywa ustawodawcza)

Projekty ustaw mogą być wnoszone w gronie Parlamentu Krajowego, przez Rząd Krajowy lub w drodze społecznej inicjatywy ustawodawczej.

Artykuł 76 (Inicjatywa społeczna)

(1) Mieszkanki i mieszkańcy mają prawo do przedkładania Parlamentowi Krajowemu, w ramach jego właściwości, określonych przedmiotów procesu kształtowania woli politycznej. Tego rodzaju inicjatywa społeczna może dotyczyć również projektów ustaw oraz wniosków o rozwiązanie Parlamentu Krajowego. Pod taką inicjatywą złożyć musi swe podpisy co najmniej dwadzieścia tysięcy mieszanek i mieszkańców, zaś w przypadku wniosków o rozwiązanie Parlamentu Krajowego co najmniej sto pięćdziesiąt tysięcy osób uprawnionych do głosowania. Ich przedstawiciel(k)om przysługuje prawo do wysłuchania.

(2) Nie są dopuszczalne inicjatywy, których przedmiotem jest budżet Kraju Związkowego, uposażenia służbowe i pobory emerytalne, podatki oraz decyzje personalne.

Artykuł 77 (Społeczna inicjatywa ustawodawcza)

(1) Jeżeli Parlament Krajowy w ciągu czterech miesięcy nie zaaprobuje wniosku o rozwiązanie Parlamentu Krajowego lub innego projektu, wniesionego w trybie Artykułu 76, wówczas na żądanie osób reprezentujących odnośną inicjatywę do skutku dochodzi społeczna inicjatywa ustawodawcza.

(2) Jeżeli Rząd Krajowy lub jedna trzecia członków(-ów) Parlamentu Krajowego uzna społeczną inicjatywę ustawodawczą za niedopuszczalną, to zobowiązane(-i) są wystąpić do Sądu Konstytucyjnego.

(3) Społeczna inicjatywa ustawodawcza jest prawnie skuteczna, jeżeli w ciągu sześciu miesięcy uzyskała poparcie co najmniej osiemdziesięciu tysięcy osób uprawnionych do głosowania. Wniosek o rozwiązanie Parlamentu Krajowego wymaga poparcia co najmniej dwustu tysięcy osób uprawnionych do głosowania.

Artykuł 78 (Referendum)

(1) Jeżeli Parlament Krajowy w ciągu trzech miesięcy nie zaaprobuje społecznej inicjatywy ustawodawczej, wówczas w ciągu następujących czterech miesięcy należy przeprowadzić referendum. Okres między obwieszczeniem ustalonego wyniku społecznej inicjatywy ustawodawczej a referendument, może być przedłużony przez Prezydium Parlamentu Krajowego do dziesięciu miesięcy, jeżeli pozwala to na przeprowadzenie referendum wspólnie z wyborami ogólnokrajowymi lub innym referendument. Parlament Krajowy może poddać pod głosowanie konkurencyjny projekt ustawy bądź też inny projekt, wniesiony zgodnie z Artykułem 76. Przewodnicząca lub Przewodniczący Parlamentu Krajowego ma obowiązek w stosownej formie opublikować projekty ustaw lub inne poddane pod głosowanie projekty wraz z objaśnieniami.

(2) Projekt ustawy lub inny projekt wniesiony zgodnie z Artykułem 76 uważa się za przyjęty w referendum, jeżeli zaaprobowany został przez większość osób, które głosowały, jednakże przez co najmniej jedną czwartą ogółu osób uprawnionych do głosowania.

(3) W przypadku zmian w Konstytucji oraz wniosków o rozwiązanie Parlamentu Krajowego za zmianą Konstytucji oraz wnioskiem o rozwiązanie Parlamentu Krajowego muszą zagłosować dwie trzecie osób, które głosowały,

jednakże co najmniej połowa ogółu osób uprawnionych do głosowania. Liczone są tylko ważne głosy za i przeciw.

Artykuł 79 (Zmiany Konstytucji)

Konstytucja może być zmieniona tylko w drodze ustawy, która w sposób jednoznaczny zmienia lub uzupełnia brzmienie Konstytucji. W tym celu wymagana jest zgoda większości dwóch trzecich członków(-ów) Parlamentu lub wyrażona w referendum zgodnie z Artykułem 78 ustęp 3.

Artykuł 80 (Rozporządzenia z mocą ustawy)

Upoważnienie do wydania rozporządzenia z mocą ustawy może być udzielone tylko poprzez ustawę. Ustawa musi określać treść, cel i zakres udzielonego upoważnienia. W rozporządzeniu należy podać podstawę prawną. Jeżeli ustawa przewiduje, że upoważnienie może być przeniesione dalej, to do przeniesienia tego upoważnienia wymagane jest wydanie rozporządzenia z mocą ustawy.

Artykuł 81 (Ogłaszanie, wejście w życie)

(1) Przewodnicząca lub Przewodniczący Parlamentu Krajowego niezwłocznie dokonuje sporządzenia ustaw uchwalonych przez Parlament Krajowy lub przyjętych w drodze referendum i ogłasza je w Dzienniku Ustaw i Rozporządzeń Kraju Związkowego Brandenburgia.

(2) Rozporządzenia z mocą ustawy są sporządzane i ogłaszane w Dzienniku Ustaw i Rozporządzeń Kraju Związkowego Brandenburgia przez podmioty, które je wydają, z zastrzeżeniem innych przepisów ustawowych.

(3) Każda ustawa i każde rozporządzenie z mocą ustawy winny określać dzień wejścia w życie. W przypadku braku takiego postanowienia wchodzi one w życie w czternastym dniu liczonym od upływu dnia, w którym wydany został Dziennik Ustaw.

(4) Zgodnie z przepisem ustawy, sporządzenia ustaw i rozporządzeń z mocą ustawy oraz ich ogłoszenia można dokonać w formie elektronicznej.

3. Rozdział: Rząd Krajowy

Artykuł 82 (Skład)

Rząd Kraju Związkowego Brandenburgia tworzą premier(ka) i ministry(-owie) Rządu Krajowego.

Artykuł 83 (Wybór premiera(-ki))

(1) Parlament Krajowy wybiera premiera(-kę) większością głosów swoich członków(-ów), bez debaty w głosowaniu tajnym. Prawo zaproponowania osoby na to stanowisko posiada każda osoba deputowana.

(2) Jeżeli w pierwszym głosowaniu żadna z zaproponowanych osób nie otrzyma większości głosów, wówczas zarządza się drugą turę głosowania. Jeżeli również w tej turze głosowania nie zostanie wyłoniona osoba, wówczas wybiera się osobę, która w kolejnej turze głosowania uzyskała najwięcej głosów.

(3) Jeżeli wybór nie dojdzie do skutku w ciągu trzech miesięcy od dnia ukonstytuowania się Parlamentu Krajowego, to Parlament Krajowy uważa się za rozwiązany.

Artykuł 84 (Mianowanie i odwoływanie ministr(-ów))

Premier(ka) mianuje i odwołuje ministry(-ów).

Artykuł 85 (Upływ okresu sprawowania urzędu)

(1) Okres sprawowania urzędu premiera(-ki) upływa z chwilą zgromadzenia się nowo wybranego Parlamentu Krajowego, okres sprawowania urzędu ministr(-ów) upływa także w każdym innym wypadku zakończenia sprawowania urzędu przez premiera(-kę). Premier(ka) i ministry(-owie) mogą o każdym czasie zadeklarować swe ustąpienie.

(2) Premier(ka), a na jego/jej wniosek także ministrowie(-owie), zobowiązane(-i) są sprawować swe urzędy do chwili rozpoczęcia urzędowania przez swych(-e) następców(-czynię).

Artykuł 86 (Konstruktywne wotum nieufności)

(1) Parlament Krajowy może wyrazić premierowi(-ce) wotum nieufności tylko w ten sposób, że głosami większości swych członków(-ów) dokona wyboru jego/jej następcy(-czyni).

(2) Pomiędzy debatą w Parlamencie Krajowym nad takim wnioskiem, a dokonaniem wyboru musi upłynąć co najmniej czterdzieści osiem godzin, jednakże nie więcej niż siedem dni.

Artykuł 87 (Wotum zaufania)

Jeżeli wniosek premiera(-ki) do Parlamentu Krajowego o wyrażenie mu/jej wotum zaufania nie uzyska poparcia większości członków(-ów) Parlamentu Krajowego, wówczas Parlament Krajowy może rozwiązać się w ciągu dwudziestu dni, jeśli do tego terminu nie wybierze nowego(-j) premiera(-ki) głosami większości swych członków(-ów). Jeżeli Parlament Krajowy nie skorzysta z tych uprawnień, wówczas premier(ka) ma prawo rozwiązać Parlament Krajowy w ciągu następujących dwudziestu dni.

Artykuł 88 (Przysięga)

Członkinie(-owie) Rządu Krajowego składają przed objęciem urzędu następującą przysięgę przed Parlamentem Krajowym:

“Przysięgam, że wszystkie swoje siły poświęcę dla dobra ludzi Kraju Związkowego Brandenburgia, będę pomnażać ich pożytki, chronić ich od szkód, sprawować powierzony mi urząd bezstronnie, według mej najlepszej wiedzy i umiejętności, przestrzegać i bronić Konstytucji i prawa, sumiennie wypełniać moje obowiązki i każdą osobę traktować sprawiedliwie.”

Przysięga może być składana również z zapewnieniem odwołującym się do religii.

Artykuł 89 (Kształtowanie woli politycznej)

Premier(ka) określa wytyczne do polityki rządu i ponosi za nie odpowiedzialność przed Parlamentem Krajowym. W ramach tych wytycznych każdy(-a) członek(-kini) Rządu Krajowego samodzielnie kieruje powierzonym mu/jej resortem i ponosi odpowiedzialność wobec Parlamentu Krajowego.

Artykuł 90 (Przewodniczenie, podejmowanie uchwał, kierowanie pracami)

(1) Premier(ka) przewodniczy Rządowi Krajowemu. Rząd Krajowy podejmuje uchwały większością głosów. W przypadku równości głosów decyduje głos premiera(-ki).

(2) Premier(ka) kieruje pracami Rządu Krajowego zgodnie z uchwalonym przez Rząd Krajowy regulaminem.

Artykuł 91 (Upoważnienie do reprezentowania, zawieranie umów)

(1) Premier(ka) reprezentuje Kraj Związkowy na zewnątrz. Może delegować to upoważnienie na innego(-ą) członka(-kinię) Rządu Krajowego lub na jednostki niższego szczebla.

(2) Umowy państwowe, w tym w szczególności umowy dotyczące przedmiotów działalności ustawodawczej lub wymagające poniesienia nakładów, na które nie przewidziano środków budżetowych, wymagają aprobaty Parlamentu Krajowego.

Artykuł 92 (Prawo łaski)

Premier(ka), działając w imieniu Kraju Związkowego, korzysta w indywidualnych wypadkach z prawa łaski. Premier(ka) może delegować to upoważnienie.

Artykuł 93 (Urzędniczki i urzędnicy)

Rząd Krajowy mianuje i odwołuje urzędniczki i urzędników szczebla Kraju Związkowego. Może też delegować to upoważnienie.

Artykuł 94 (Obowiązek informacyjny Rządu Krajowego)

Rząd Krajowy jest zobowiązany odpowiednio wcześniej i w pełni informować Parlament Krajowy i jego komisje o przygotowywanych ustawach i rozporządzeniach, zasadniczych zagadnieniach gospodarki przestrzennej oraz o planowanych lokalizacjach i realizacji wielkich przedsięwzięć. To samo obowiązuje w zakresie współdziałania na forum Rady Federalnej oraz współpracy ze szczeblem federalnym, krajami związkowymi, innymi państwami oraz Unią Europejską, na ile dotyczy ona przedmiotów o zasadniczym znaczeniu. Artykuł 56 ustęp 4 obowiązuje odpowiednio.

Artykuł 95 (Zakaz łączenia funkcji)

Premier(ka) i ministrowy(-owie) nie mogą sprawować innych związanych z wynagrodzeniem urzędów publicznych, prowadzić działalności gospodarczej ani wykonywać zawodu. Członek(-kini) Rządu nie może uczestniczyć w przedsiębiorstwie nakierowanym na działalność gospodarczą, ani też należeć do organu takiego przedsiębiorstwa. O wyjątkach od tej zasady rozstrzyga Parlament Krajowy.

Rozdział 4: Administracja

Artykuł 96 (Organizacja administracji)

(1) Organizację administracji państwowej Kraju Związkowego oraz regulację właściwości określa się drogą ustawy lub na podstawie ustawy. Zadania, które mogą być w sposób niezawodny i celowy wykonywane przez organy władz administracyjnych niższego szczebla, winny być im powierzone.

(2) Tworzenie urzędów państwowych jest zadaniem Rządu Krajowego. Rząd Krajowy może to upoważnienie delegować.

(3) Zadania administracji wykonują urzędniczeki i urzędnicy oraz osoby zatrudnione w administracji, które pracują w sposób niezależny od partii politycznych i są zobowiązane przestrzegać Konstytucji i ustaw. Urzędniczeki i urzędnicy składają przysięgę służbową. Osoby zatrudnione w administracji składają ślubowanie.

Artykuł 97 (Samorząd terytorialny szczebla komunalnego)

(1) Gminom oraz związkom gmin przysługują prawa samorządowe. Kraj Związkowy ma prawo sprawować jedynie nadzór prawny nad gminami i związkami gmin.

(2) Gminy oraz związki gmin wypełniają na swoim terenie wszystkie zadania właściwe społeczności lokalnej, które niniejszą Konstytucją lub na mocy ustawy nie są zastrzeżone dla innych instytucji.

(3) Kraj Związkowy może ustawą lub na podstawie ustawy zobowiązać gminy oraz związki gmin do wykonywania zadań Kraju Związkowego, zastrzegając sobie prawo do udzielania poleceń zgodnie z przepisami ustawowymi. Jeżeli gminy oraz związki gmin ustawą lub na podstawie ustawy zostaną zobowiązane do wykonywania nowych zadań publicznych, przyjąć należy zarazem regulacje w zakresie pokrycia kosztów. Jeżeli zadania te prowadzą do zwiększenia obciążeń gmin lub związków gmin, to należy w zamian stworzyć odpowiednią rekompensatę finansową.

(4) Gminy oraz związki gmin, reprezentowane przez swe nadrzędne zrzeszenia komunalne, winny być odpowiednio wcześniej wysłuchane, zanim w formie ustawy lub rozporządzenia z mocą ustawy dokonane zostaną regulacje w kwestiach ogólnych, które ich bezpośrednio dotyczą.

(5) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 98 (Zmiany terytorialne)

(1) Obszar gmin oraz związków gmin może zostać zmieniony ze względu na dobro publiczne.

(2) Obszar gmin może zostać zmieniony poprzez porozumienie gmin za zgodą organu sprawującego nadzór prawny, drogą ustawy bądź też na

podstawie ustawy. Likwidacja gminy wbrew jej woli wymaga ustawy. Przed zmianą obszaru gminy musi być wysłuchana ludność zamieszkująca tereny bezpośrednio dotknięte zmianami.

(3) Obszar związków gmin może zostać zmieniony ustawą lub na podstawie ustawy. Likwidacja powiatów ziemskich wymaga ustawy. Przed podjęciem decyzji należy wysłuchać opinii organu przedstawicielskiego związku gmin.

(4) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 99 (Podatki gminne)

Gminy, w celu wykonywania swoich zadań, mają prawo do pozyskiwania stosownie do ustaw własnych źródeł podatków. Kraj Związkowy poprzez mechanizm kompensacji finansowej zapewnia gminom i związkom gmin możliwość wykonywania spoczywających na nich zadań. W ramach kompensacji finansowej gminy oraz związki gmin winny stosownie partycypować we wpływach podatkowych Kraju Związkowego.

Artykuł 100 (Samorządowa skarga konstytucyjna)

Gminy oraz związki gmin mogą wnieść skargę konstytucyjną z uzasadnieniem, że określona ustawa Kraju Związkowego narusza ich prawa samorządowe, zawarowane niniejszą Konstytucją.

Rozdział 5: Finanse

Artykuł 101 (Plan budżetowy)

(1) Kraj Związkowy, gospodarując swym budżetem w ramach wymogów, wynikających z potrzeby zapewnienia równowagi ogólnogospodarczej, winien dbać o ochronę naturalnych podstaw życiowych obecnych i przyszłych pokoleń.

(2) Wszystkie wpływy i wydatki Kraju Związkowego winny być ujęte w planie budżetowym. W przypadku jednostek będących własnością Kraju Związkowego oraz majątku odrębnego wykazuje się w nim jedynie środki

udostępnione i zużyte na wykonanie zadań statutowych. Uzupełniający plan budżetowy może ograniczyć się do poszczególnych wpływów i wydatków. W planie budżetowym oraz uzupełniającym planie budżetowym należy zapewnić równowagę wpływów i wydatków.

(3) Plan budżetowy uchwalany jest przed rozpoczęciem pierwszego roku budżetowego w formie ustawy budżetowej na jeden rok budżetowy lub na większą liczbę lat budżetowych w podziale na poszczególne lata. W zakresie poszczególnych części budżetu można przyjąć regulację, że dotyczą one różnych okresów czasowych, wykazanych w rozbiciu na lata budżetowe.

Artykuł 102 (Upoważnienie na okres przejściowy)

Jeżeli przed upływem roku budżetowego nie zostanie uchwalony plan budżetowy na kolejny rok, wówczas do chwili jego wejścia w życie Rząd Krajowy jest upoważniony:

1. do dokonywania wszelkich wydatków, które są konieczne do:
 - a) utrzymania placówek i instytucji istniejących z mocy prawa oraz do wykonania wszelkich działań i przedsięwzięć, uchwalonych w formie ustawy,
 - b) wypełniania uzasadnionych prawnie zobowiązań Kraju Związkowego,
 - c) kontynuowania budów, zakupów oraz innych świadczeń, na które przyznano odpowiednie kwoty w planie budżetowym na rok poprzedni;
2. zaciągania na okresy trzymiesięczne kredytów do wysokości jednej czwartej sumy końcowej poprzedniego planu budżetowego, jeżeli wpływy z podatków i opłat oraz z innych źródeł nie pokrywają wydatków wymienionych w punkcie 1.

Artykuł 103 (Zaciąganie kredytów)

(1) Budżet krajowy powinien być zasadniczo równoważony bez przychodów z kredytów.

2) W celu uwzględnienia negatywnych tendencji koniunkturalnych, które odbiegają od normalnej sytuacji, można dokonać odstępstwa od zasady określonej w ust. 1. W przypadku klęsk żywiołowych lub wyjątkowych sytuacji nadzwyczajnych, które pozostają poza kontrolą państwa i które poważnie wpływają na jego sytuację finansową, Parlament Krajowy może podjąć uchwałę o odstępstwie od zasady, o której mowa w ust. 1. Uchwała, o której mowa w zdaniu 2, musi zawierać harmonogram spłat.

(3) Udzielanie poręczeń, gwarancji i innych rękojmi, które mogą prowadzić do wydatków w następnych latach budżetowych, wymaga określonego kwotowo upoważnienia ustawowego. To samo dotyczy zaciągania kredytów, na które udzielono zezwolenia na mocy wyjątku dopuszczonego przez ust. 1. W przypadku zaciągnięcia kredytu zgodnie z ust. 2 zdanie 1, w wyniku wykonania budżetu może zostać przewidziane odstępstwo od ustawowo określonej kwoty.

(4) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 104 (Pokrycie wydatków)

Uchwały Parlamentu Krajowego, które pociągają za sobą wydatki, muszą określać, w jaki sposób te wydatki zostaną pokryte.

Artykuł 105 (Przekroczenia budżetu)

Wydatki ponadplanowe oraz wydatki nieplanowane wymagają zgody członka(-kini) Rządu Krajowego ds. finansów. Zgody można udzielić tylko w przypadku nieprzewidzianej lub nieodzownej potrzeby. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 106 (Sprawozdawczość finansowa i kontrola rachunkowa)

(1) Członek(-kini) Rządu Krajowego ds. finansów przedkłada w następnym roku budżetowym Parlamentowi Krajowemu sprawozdanie na temat wykorzystania wszelkich wpływów i wydatków, jak również majątku i zadłużenia Kraju Związkowego w celu udzielenia absolutorium Rządowi Krajowemu.

(2) Krajowa Izba Obrachunkowa bada obrachunek budżetowy oraz prawidłowość i efektywność gospodarczą wykonania budżetu i gospodarowania. Wyniki badania przekazywane są Parlamentowi Krajowemu oraz Rządowi Krajowemu w formie dorocznego sprawozdania. Rząd Krajowy przedstawia wobec niego swe stanowisko przed Parlamentem Krajowym. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 107 (Krajowa Izba Obrachunkowa)

(1) Krajowa Izba Obrachunkowa jest samodzielnym, podporządkowanym jedynie ustawie urzędem najwyższego szczebla krajowego. Jej członkinie(-owie) korzystają z niezawisłości równej sędziom.

(2) Członkinie(-owie) Krajowej Izby Obrachunkowej wybierane(-i) są bez debaty przez Parlament Krajowy większością głosów jego członków(-ów). Przed ich wyborem odbywa się wysłuchanie przed komisją określoną przez Parlament Krajowy. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

6. Rozdział: Wymiar sprawiedliwości

Artykuł 108 (Orzekanie prawa)

(1) Sędzi(-owie) są niezawisłe(-śli) i podlegają jedynie prawu i ustawie.

(2) Do orzekania prawa należy w charakterze sędzi(ów) niezawodowych włączyć kobiety i mężczyzn spośród społeczeństwa stosownie do przepisów ustawowych.

Artykuł 109 (Powoływanie sędzi(ów))

(1) O powołaniu na urząd sędzi(ego) rozstrzyga właściwy(-a) członek(-kini) Rządu Krajowego wspólnie z komisją ustanowioną do wyboru sędzi(ów). Komisja składa się co najmniej w dwóch trzecich z osób deputowanych. Muszą być w niej reprezentowane wszystkie frakcje parlamentarne. Komisji przewodniczy właściwy(-a) członek(-kini) Rządu Krajowego bez prawa udziału w głosowaniach. Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

(2) Prezesów(-ki) wyższych sądów krajowych wybiera na wniosek Rządu Krajowego komisja ustanowiona do wyboru sędzi(ów).

(3) Sędzie(-owie) powołane(-i) lub wybrane(-i) w myśl przepisów ustępu 1 i 2 podlegają następnie nominacji przez Rząd Krajowy. Rząd może delegować to uprawnienie na właściwego(-ą) członka(-kinię) Rządu Krajowego.

(4) W przypadku tworzenia przez Kraj Związkowy sądów wspólnych z innymi krajami związkowymi, w umowie państwowej mogą być określone odrębne regulacje.

Artykuł 110 (Sędzie(-owie) niezawodowe(-i))

(1) Sędzie(-owie) niezawodowe(-i) nie mogą z racji swej działalności doznawać żadnego uszczerbku. Podczas trwania kadencji sędziowskiej wypowiedzenie umowy o pracę lub zwolnienie dopuszczalne jest tylko wtedy, jeżeli zaistnieją okoliczności uprawniające pracodawcę lub zwierzchnika służbowego do wypowiedzenia zatrudnienia ze skutkiem natychmiastowym.

(2) Sędzie(-owie) niezawodowe(-i) mogą w sądach wybierać swoje przedstawicielstwo, reprezentujące ich interesy. W ramach pełnienia swej funkcji sędziom niezawodowym przysługuje prawo do doksztalcania.

Artykuł 111 (Postawienie sędzi(ego) w stan oskarżenia)

Jeżeli sędzia w toku wykonywania swego urzędu lub poza urzędem naruszy podstawowe przepisy Ustawy Zasadniczej lub porządek konstytucyjny Kraju Związkowego, wówczas Federalny Trybunał Konstytucyjny na wniosek większości członków(-ów) Parlamentu Krajowego może zarządzić większością dwóch trzecich głosów przeniesienie sędzi(ego) na inny urząd lub w stan spoczynku. W przypadku umyślnego naruszenia może być orzeczone zwolnienie.

Artykuł 112 (Sąd Konstytucyjny)

(1) Sąd Konstytucyjny Kraju Związkowego jest samodzielnym trybunałem Kraju Związkowego, niezawisłym od wszelkich innych organów konstytucyjnych.

(2) W skład Sądu Konstytucyjnego wchodzi jego prezes(ka), wiceprezes(ka) oraz siedmioro sędzi(ów) Sądu Konstytucyjnego. Sąd Konstytucyjny składa się po jednej trzeciej z sędzi(ów) zawodowych, z członkiń(-ów) posiadających kwalifikacje do sprawowania urzędu sędziowskiego lub dyplomowanych prawniczek i prawników oraz z członkiń(-ów), które(-rzy) nie muszą spełniać tych warunków.

(3) W drodze ustawy można zwiększyć liczbę sędzi(ów) do dwunastu oraz podzielić sąd na dwie izby orzekające.

(4) Sędzie(-owie) Sądu Konstytucyjnego wybierane(-i) są na kadencję dziesięcioletnią przez Parlament Krajowy bez debaty. Podczas wyborów należy dążyć do zapewnienia współmiernej reprezentacji sił politycznych Kraju Związkowego przy zgłaszaniu kandydatur. Ponowny wybór jest wykluczony. Przed przeprowadzeniem wyborów odbywa się wysłuchanie przed komisją określoną przez Parlament Krajowy. Wybiera się osoby, które w tajnym głosowaniu otrzymały głosy większości dwóch trzecich członkiń(-ów) Parlamentu Krajowego.

(5) Wybrana może zostać osoba, która ukończyła co najmniej trzydziesty piąty rok życia i posiada bierne prawo wyborcze do Parlamentu Federalnego (Deutscher Bundestag). Członkinie(-owie) Sądu Konstytucyjnego nie mogą należeć do żadnego innego organu konstytucyjnego Federacji lub innego kraju związkowego.

(6) Zasady szczegółowe reguluje ustawa, która może również przewidzieć górną granicę wieku.

Artykuł 113 (Właściwość Sądu Konstytucyjnego)

Sąd Konstytucyjny rozstrzyga:

1. w sprawach wykładni niniejszej Konstytucji w związku ze sporami dotyczącymi praw i obowiązków najwyższych organów Kraju Związkowego lub innych podmiotów, wyposażonych we własne prawa niniejszą Konstytucją oraz Regulaminem Parlamentu Krajowego lub Rządu Krajowego;

2. w przypadkach różnic w poglądach lub wątpliwości co do formalnej lub merytorycznej zgodności prawa krajowego z niniejszą Konstytucją, czyniąc to na wniosek Rządu Krajowego lub jednej piątej członków(-ów) Parlamentu Krajowego;
3. o zgodności ustawy krajowej z niniejszą Konstytucją, jeżeli sąd odroczył postępowanie zgodnie z Artykułem 100 ustęp 1 Ustawy Zasadniczej;
4. o skargach konstytucyjnych (Artykuł 6 ustęp 2);
5. we wszystkich innych sprawach, powierzonych mu niniejszą Konstytucją lub na mocy ustawy.

Rozdział 7: Postanowienia przejściowe i końcowe

Artykuł 114 (Wykreślony)

Artykuł 115 (Zgromadzenie Konstytucyjne)

(1) Niniejsza Konstytucja traci swoją ważność w przypadku uchwalenia nowej konstytucji przez Zgromadzenie Konstytucyjne większością dwóch trzecich głosów jego członków(-ów) i zaaprobowania nowej konstytucji w referendum przez większość osób głosujących.

(2) Obywatelki i obywatele mają prawo zażądać wyboru Zgromadzenia Konstytucyjnego, które opracuje nową konstytucję Kraju Związkowego. W tym celu pod odpowiednią inicjatywą musi złożyć podpisy dziesięć procent osób uprawnionych do głosowania.

(3) O przeprowadzeniu wyborów do Zgromadzenia Konstytucyjnego decyduje referendum. Wybory przeprowadza się, jeżeli wyraziło na to zgodę dwie trzecie osób głosujących, nie mniej jednak niż połowa osób uprawnionych do głosowania.

(4) Parlament Krajowy może większością głosów dwóch trzecich swoich członków(-ów) ustawą zdecydować o wyborze Zgromadzenia Konstytucyjnego.

(5) Zasady szczegółowe reguluje ustawa.

Artykuł 116 (Nowy podział obszaru Brandenburgii i Berlina)

(1) Parlament Krajowy winien być odpowiednio wcześniej i w obszerny sposób włączony do prac nad sporządzeniem porozumienia krajów związkowych Brandenburgia i Berlin. Do ratyfikacji tego porozumienia wymagana jest zgoda dwóch trzecich członków(-ów) Parlamentu Krajowego oraz aproba wyrażona w referendum przeprowadzonym stosownie do porozumienia.

(2) Porozumienie wymienione w ustępie 1 może przewidywać, że od chwili jego wejścia w życie do momentu utworzenia wspólnego kraju związkowego prerogatywy Parlamentu Krajowego oraz Rządu Krajowego przeniesione zostaną na wspólne gremia i komisje Krajów Związkowych Brandenburgia i Berlin.

Artykuł 117 (Wejście Konstytucji w życie)

Niniejsza Konstytucja wchodzi w życie w dzień po jej ogłoszeniu.

Zmiany Konstytucji

Nr. bież.	Ustawa podlegająca zmianie	Zmienione Artykuły	Rodzaj zmiany
1.	Ustawa o traktacie o nowym podziale terytorialnym, Artykuł 2 Data: 27.06.1995 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 150	Art. 22 ustęp 3 Art. 62 Art. 116	zmieniony zmieniony w nowym brzmieniu
2.	Ustawa o zmianie Konstytucji Kraju Związkowego Brandenburgia Data: 10.03.1997 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 4	Art. 22 ustęp 5	dodany
3.	Ustawa o zmianie Artykułu 112 ustęp 4 Konstytucji oraz ustawy o Sądzie Konstytucyjnym, Artykuł 1 Data: 24.06.1997 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 68	Art. 112 ustęp 4 zdanie 5	w nowym brzmieniu
4.	Ustawa o zmianie Konstytucji Kraju Związkowego Brandenburgia oraz ustawy o Sądzie Konstytucyjnym Brandenburgii, Artykuł 1 Data: 07.04.1999 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 98	Preambuła Art. 22 ustęp 2 Art. 62 ustęp 1 Art. 65 Art. 74 ustęp 1 Art. 77 ustęp 4 Art. 78 ustęp 1 Art. 81 ustęp 1 Art. 87 zdanie 1 Art. 94 zdanie 2 Art. 96 ustęp 1 Art. 97 ustęp 3 Art. 109 ustęp 3 Art. 112 ustęp 6 Art. 114 zdanie 2	zmieniony zmieniony zmieniony zmieniony wykreślony zmieniony zmieniony zmienione zmienione w nowym brzmieniu zmieniony zmieniony zmieniony zmienione
5.	Ustawa o zmianie Konstytucji Kraju Związkowego Brandenburgia Data: 16.06.2004 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 254	Art. 109 ustęp 4	dodany
6.	Ustawa o zmianie Konstytucji Kraju Związkowego Brandenburgia Data: 07.07.2009 r. Źródło: Dziennik Ustaw i Rozporządzeń I str. 191	Art. 81 ustęp 4	dodany

Wydawca: Parlament Krajowy Brandenburgii, Public relations

Przekład: Marek Batkowski, ADK GmbH Berlin

Szata graficzna i druk: ARNOLD group – Großbeeren

Stan: lipiec 2022 r.

Polskojęzyczny przekład Konstytucji Kraju Związkowego Brandenburgia nie ma charakteru urzędowego. Charakter wiążący prawnie posiada jedynie opublikowane aktualnie w Dzienniku Ustaw i Rozporządzeń Kraju Związkowego Brandenburgia ważne brzmienie Konstytucji w języku niemieckim.

Niniejsza publikacja wydana została przez Parlament Krajowy Brandenburgii w ramach parlamentarnej pracy na rzecz opinii publicznej. Jest ona udostępniana bezpłatnie. Sprzedaż osobom trzecim jest zabroniona. Nie zezwala się na wykorzystywanie do celów reklamy wyborczej.

L A N D T A G
B R A N D E N B U R G

Parlament Krajowy Brandenburgii

Alter Markt 1, 14467 Poczdam

Telefon +49 (0)331 966-0

Faks +49 (0)331 966-1210

post@landtag.brandenburg.de

www.landtag.brandenburg.de

Podążaj za nami: